

Natura 2000 gebied 82 – Uiterwaarden Lek

CONCEPT GEBIEDENDOCUMENT

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Rivierengebied
Status:	Habitatrichtlijn
Site code:	NL2003030
Beschermd natuurmonument:	Koekoekswaard BN
Beheerder:	Staatsbosbeheer, Zuid-Hollands Landschap, Domeinen, Natuurmonumenten, particulieren
Provincie:	Zuid-Holland, Utrecht
Gemeente:	Lopik, Zederik
Oppervlakte:	103 ha

Gebiedsbeschrijving

De uiterwaarden Lek beslaan vier uiterwaarden van de Nederrijn tussen Lopik en Zederik. Het gaat om de Willige Langerak en het nabij gelegen schiereiland De Bol op de noordoever van de rivier en – op de zuidoever – de Koekoeksche Waard en de Kersbergsche- en Achthovensche uiterwaarden, met daarin het terreintje Luistenbuul. Elk van deze deelgebieden is gelegen in een binnenbocht van de rivier waar oeverwallen en rivierduintjes zijn ontstaan. Enkele van deze oeverwallen zijn zeer hoog opgeslibd door de eeuwenlange fixatie van de rivierbedding (Koekoeksche waard). Er is een grote variatie in reliëf en hoogteligging en een grote schakering aan bodemtypen.

De Nederrijn/Lek moet in perioden met hoge rivierafvoer 1/6 van de Rijnafvoer voor haar rekening nemen en is in dit gedeelte vrij-afstromend. De Lek heeft ter plekke van het gebied een open verbinding met zee via de Nieuwe Waterweg. Sinds de afsluiting van het Haringvliet en het Volkerak is de getijdenwerking beperkt tot ongeveer 100 cm verschil. De rivier vormt een dynamisch systeem, een samenspel tussen natuurlijke processen en menselijk ingrijpen. Bij hoge rivierwaterstanden vindt nog steeds overstroming plaats van de uiterwaarden, waarbij sediment wordt afgezet. Alleen de zeer hoge oeverwallen worden nauwelijks meer overstroomd, zodat dat daar bijna geen sediment wordt afgezet.

Op de hoogstgelegen delen die zelden geïnundeerd worden, komen op kleiige en zavelige bodems glanshaverhooilanden en stroomdalgraslanden voor. Ook komen deze vegetatietypen in de Achthovense uiterwaarden (reservaat Luistenbuul) en in de Koekoeksche Waard en Willige Langerak voor. Het tussenliggende gebied boven de intergetijdenzone en onder de glanshaverhooilanden bestaat grotendeels uit vossestaartgraslanden. Overstromingsgrasland en dotterbloemhooiland komen voor in oude kleiputten. Verder komen in het gebied meidoornhagen en rietvegetaties (gorzen) voor.

Begrenzing

PM

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitatype
H6120	Stroomdalgraslanden
H6510	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden

Habitatrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
H1166	Kamsalamander

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

H3270	Slikkige rivieroever ¹
H6430	Ruigten en zomen ¹
H1145	Grote modderkruiper ³

Kernopgaven

- 3.13 **Droge graslanden:** Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden
*H6120, glanshaver- en vossestaartheuvels (*glanshaver*) H6510_A.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H3270 Rivieren met slikoevers met vegetaties behoren tot het *Chenopodium rubri* p.p. en *Bidention* p.p.

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype slikkige rivieroever komt langs de Lek slechts pleksgewijs voor op een kleine oppervlakte. Door de nog aanwezige invloed van getij is het gebied van belang voor het habitatype slikkige rivieroever.

H6120 *Kalkminnend grasland op dorre zandbodem

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype stroomdalgraslanden verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. Binnen het gebied wordt in de Achthovense Uiterwaarden uitbreiding nagestreefd (vanuit reservaat Luistenbuul), terwijl in de andere deelgebieden (Koekoeksche Waard, de Bol en Willige Langerak) vooral verbetering kwaliteit van belang is.

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B).

Toelichting Het habitattype ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B) komt over een kleine oppervlakte voor. In smalle randen langs de rivier, maar is vooral van belang vanwege de soortensamenstelling, die duidt op getijdeninvloed, met onder meer een soort als spindotter. Wegens de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding wordt uitbreiding oppervlakte nagestreefd.

H6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaartheoïlanden, *glanshaver* (subtype A).

Toelichting Het habitattype glanshaver- en vossenstaartheoïlanden, *glanshaver* (subtype A) komt voor in de Achthovense Uiterwaarden en de Koekoeksche Waard. In de Achthovense Uiterwaarden het doel vooral gericht op uitbreiding oppervlakte, in de Koekoeksche Waard op kwaliteitsverbetering. Wegens de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding wordt uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit nagestreefd.

Soorten

H1145 Grote modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Toelichting De grote modderkruiper komt in het gebied voor.

H1166 Kamsalamander

Doel Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Van oudsher vormen de uiterwaarden langs de Lek en de Linge een geschikt leefgebied voor de kamsalamander, met een lange, ononderbroken keten van vindplaatsen. Het westelijke deel van de populatie is thans sterk geïsoleerd geraakt. De aansluiting met het Natura 2000 gebied Zouweboezem is van groot belang voor de resterende populatie binnen het gebied. Verbetering van de verbinding met belangrijke leefgebieden buiten het Natura 2000 gebied zijn van belang voor behoud populatie.

Synopsis

Habitattypen	Staat van instandhouding	Relatieve bijdrage	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3270 Slikkige rivieroeveren	-	+	=	=
H6120 Stroomdalgraslanden	--	++	>	>
H6430_B Ruigten en zomen (<i>harig wilgenroosje</i>)	-	+	>	=
H6510_A Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden (<i>glanshaver</i>)	-	+	>	>

Soorten	Staat van instandhouding	Relatieve bijdrage	Doelstelling leefgebied	Doelstelling populatie
H1145 Grote modderkruiper	-	-	=	=
H1166 Kamsalamander	-	-	>	=

¹ Op basis van recente informatie blijkt het habitattype thans voor te komen binnen de (huidige) begrenzing van het Natura 2000 gebied.

³ Op basis van recente informatie blijkt de soort thans voor te komen binnen de (huidige) begrenzing van het Natura 2000 gebied.